

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Lauacrum concencie omnibus sacerdotibus perutile

Jacobus <de Gruytrode>

[Leipzig], 1495

Capitulu[m] quartu[m] De vicio luxurie et alis vicijs

urn:nbn:de:hbz:466:1-30750

Capitulum

Quartum

de quo dirigit. nec cōsidera q̄ arca sed vbi desinit. Ex quib⁹
 elicitur vnū qd̄ valde timēduz est sez durante statu moder
 ni t̄pis infinitis malis erigētibus que heu vbiq̄ terrarum
 iam currūt. pauci erūt in nūero saluādoz. Quod innuit sal
 uator. d. **Q**uili sunt vocati. pauci vero electi. Nō q̄ ab ini
 tio mūdi pauci saluētur. Sed s̄m doctores quo ad mltitu
 dinē damnatoz pauci dicunt. **N**az inter bonos ⁊ malos
 hec ē distācia. Quia mali volūt facere festū ante vigiliam
 Volētes ī hoc seculo gaudere t̄paliter ⁊ in futuro seculo faci
 ūt vigiliā p̄ festo qd̄ hic habuerūt. ⁊ eternalit̄ flebūt. Qd̄
 bene innuit beatus Grego. in ome. xi. sup̄ illo verbo **I**bi erit
 fletus et stridor teneū sic itaq̄ inquitēs presentia gaudia se
 cunt̄ p̄petua lamēta. **N**ic fratres vanaz leticiaz fugite. **S**i
 illuc flere et lugere timeatis. **S**i vero dicis. **D**urus ē hic ser
 mo. uō possum mūdūz spernere. et p̄priaz carnē odio habe
 re. **R**espōdo tibi. dic mihi mi frater vbi sunt amatores mū
 di qui ante t̄pa nobiscum erāt. nihil ex ipsis remansit nisi
 cinis et vermis. **C**omederūt. biberūt. riserūt. et duxerunt us
 bonis dies suos. et in puncto ad inferna descēderūt. **N**ic ca
 ro eoz vermibus. illic anima eorum eternis ignibus depu
 tat̄. **Q**uidquid illis accidit tibi acciderē potest. quia homo
 es. homo de humo. limus de fimo. de terra es de terra visus
 et in terram ibis mi frater. **E**t hec de tercio capitulo.

De vicio luxurie et de alijs vicijs **C** Ca. iiii.

Nempe sacerdotes vicio luxurie laborantes cōmis
 niter in numeris criminibus. et mortalib⁹ pecca
 tis implicātur ⁊ inuoluūtur. **S**icut ex infra scrip
 tis certissime cōprobabitur. **D**ato em̄ vno incōue
 nienti plura subsecunt̄. **P**ropter qd̄ sacerdotes ⁊ clerici de
 berēt esse cōtinentes ⁊ casti. nec omnino mulieribus cohabi
 tātes. s̄m q̄ eis precipitur extra de coha. cle. et muli. c. **A**no
 bis. **D**eu sed in o ppositū multi faciūt sacerdotes. qui quasi

lat, 22

Mat, 22

totus diem. et cū hoc partem noctis non modicam consu-
 munt in ludis taxilloꝝ. cum quo eodem die filius tractave-
 runt virginis marie peccātes cōtinue mortalit. quia p ta-
 lem ludū absq̃ intermissione desideꝝat bona proximi cum
 eius damno. quod vtiq̃ est cōtra fraternā caritatem. et cō-
 tra diuinū mandatū. Tales em̃ sacerdotes indigne corp⁹
 christi sumētes magis delinquunt q̃ hī qui cum crucifixe-
 runt. quia isti quantuz in eis est eum quorūdie crucifigunt
De his autē Augusti. in persona christi. **D** peccator tu
 sacerdos noli me ampli⁹ affligere tuis peccatis. **Pl⁹** n. le-
 dit me vuln⁹ peccati tui q̃ vulnus cordis lateris mei. **Ad**
 pbat beatus Ambro. sic dicens **Q**ui i digne sumūt corpus
 cristi idē est ac si eum interficerēt. ymo. ⁊ tales meretricib⁹
 equipantur. **Ier. iij.** **F**rons meretricis facta ē tibi. noluisse
 erubescere. **T**ec mirū si meretricib⁹ luxuriosi sacerdotes as-
 similent. cū aposto. dicat **Q**ui adheret meretrici vnū corp⁹
 efficit eum ea. i. **Co. vj.** **H**ec heu quoties fit q̃ tu sacerdos
 stas corpe in altari tractās filiuz virginis manib⁹ tuis in-
 mūdis. ⁊ cor tuū cōiūctuz ē meretici. que i domo tua fortas-
 se in seāno residet **A**ut paulo añ in tuo recubuit lecto **H**is
 tales p certo quis pferat vba canoīs ⁊ orient labijs. erpis-
 unt tū in facie saluatoris. ⁊ tamen audet corp⁹ ipi i os sor-
 didū sumere. min⁹ malū esset eis si ipm in lutuz picerent
 de hoc dicit Augu. **S**i sacerdos fuerit vas icōtinētie ⁊ libi-
 dinis. iuxta filiū virginis statuet in altari ydoluū veneris. i.
 luxurie **E**t Bern. ait. **T**urpissimū ē deo manus dicatas
 a sacro crismate sacratas pudibūdis mulierū i gerere **D** q̃
 temerariū est. et nephandū manib⁹ pollutis tractare filiū
 virginis. cū quib⁹ paulo ante tractasti nimis ipudice car-
 nē meretricis. ⁊ cū qua cor tuū pl⁹ cōglutinātū est in mere-
 tricio amore. quā cū dño deo tuo in caritate. plus times of-
 fendere mereticez tuā q̃ dominū deū tuū. **P**lus ornas con-
 cubinā tuāz q̃ altaria domini dei tui. ymo in splendidiori

sacerdos

ad sacer,

de concubinis sacerdotum

Capitulum**Quartum**

bus indumētis bene de albatis incedit. Dalida tua que ē
mortis tue pabulū q̄ ē corporale in quo tractas Marie fili-
um Ihesum cristum dominū deum tuū. Sed cur hoc fit
Quia plus diligis tales mulierculā quā deus tuus. Plus
corpus quā animā tuā. Et quod deterius est tales clerici
nunq̄ cōfiteēt. Et si confitent. nunquā tamē sunt in firmo
posito ista dimitteendi. Sed statim peracto diuino officio
et postq̄ splendide conmederint et biberint et vino optimo
incaluerint repetunt aleam euz currentibus. Tunc intrat
dalida ornata pulchris festib⁹. et sicut ydolyz veneris vice
licet ipāz dalidaz ad certuz collocant locuz vt omēs ad eaz
si conueniens fuerit accedere valeāt palpādo. osculando et
pecciter loquendo. vt sic diabolo cuius ipsa est instrumen-
tum valeāt sacrificare. Sed videns diabolus fm qd scrip-
tuz ē. Quod vinū ⁊ mulieres faciūt sapiētes apostotare a
deo. Et si vinum ⁊ mulieribus nō letabitur. ~~On framen on wein~~
Wol mag nyemat frolich geseyn. Affer vinuz optimū quod re-
perire potes. vt nihil nobis Deficiat. q̄ cor nostruz letificare
valeat. Et sic totū diem in grauissimis peccatis consumūt
Altera vero die nō bene evaporati itratēs ecclesiaz nō cau-
sa deuotōnis. sed timoris superioris coacti ⁊ cōpulsī celebra-
re missas nō timent. querūt cōfessionez suā nō a viro iusto
et litterato. et timore dei repleto. Sed quilibet a cōiua suo
sibi simili in vita sua. absolue me inquit. ⁊ ego absoluiam te
Et sic ait latro ad latrones sic fuit sic erit similis similes sibi
querit. Et sic null⁹ cōsequit absolutōnez. q̄ null⁹ intendit
firmissime dimittere qd cōfiteēt. vmo quilibz taliū sacerdo-
tū duo noua p̄ctā icurrit. **P**rimū quia sicte ⁊ false confi-
teetur. nō habens firmuz positū dimitteendi quod peccauit
Secundū. q̄ absoluet euz quē scit aut ad min⁹ scire de-
beret corā deo nō absolutuz. ex quo nō intēdit dimittere id
quod cōfiteetur. Et sic sunt infinita mala clericorū Et meri

to omnipotens deus posset etiā catholicam ubiqz terrarum
 destruere. Sicut olim fecit propter peccata sacerdotuz. vnde
 ait Gre. Totaz ciuitatē iherusalē cū templo suo deus euer-
 teret. Si pietas nostri redemptoris tam magna non esset.
Exemplum horribile scribam tibi mi frater peto q̄ illud
 cordi tuo diligenter imprimes. Erant duo seculares clerici
 et abo i artibus magistri. qui se mutuo maxime diligebāt
 Sed heu vicio carnalis turpitudinis iuherebant. Qui etiā
 infra legitimos ānos ordinati sunt i prespiteros. Qui an
 societatis vincula cōstricti sunt. q̄ inierunt pactuz mutuo.
 vt q̄ prior ex eis decederet alteri tertia die a pareret ⁊ statu
 suū indicaret. Quoz vnus nō multo tēpore post hoc morte
 subitanie sublatus est. Sed in scripto termino nō reuerteba-
 tur. Postea vero cū socius suus de illi⁹ regressu desperasset
 subito apparuit ei. ⁊ si eū recognosceret quesuit. Cui soci⁹.
 Bene te cognosco. Sed cur taz tarde venisti. ait. quia deo
 non placuit. Tunc ergo scire debes. q̄ p̄ innumeris meis
 peccatis. et precipue p̄ illo peccato q̄ minor annis fui. et sciē-
 ter ad sacerdotiū accessi. Credebā em̄ me decipere episcopū
 et vehemēter meipsū decepi. Quia sēper in ex cōmunicacōe
 pape cōmunicari sine celebrari. Et etiā vicō luxurie ⁊ pub-
 lice cōcubine me subiecti. Et ideo grauissimis penis eternali-
 ter suz deputatus. Et quocūque me miserū diuerto. ignem
 i fernalē mecum defero. Cui socius inquit modo ardes loque-
 ns mecum. cū tamen nullū inte appareat ardoris iudicium.
 Cui ille. ymo sic. Sed vt fidez verbis meis adhibeas. Ecce
 gutta sudoris mei. quā euz ille recipere noluit. tres super eū
 p̄iecit. vnā in frontē et duas in maxillas que cutē et carnē
 citi⁹ cōburēdo vsqz ad ossa penetrauerūt. Propter qd̄ mor-
 coruens velut ad mortem cruciabatuz. Tūc dānatus ait
 Surge. qz nō morieris. Ecce in isto modico poteris scire qn-
 tum habeā. de pena. cum totus sum talis. Cogita igitur q̄
 graue sit miseris habitare i ardoub⁹ sempiternis. Et hec

Re^m no

Capitulum**Quartum**

dicens dedit sibi vnaz magnam rotulam vt legeret. quam princeps demonioꝝ Beelzebub prelatiꝝ ⁊ rectoribus eccleſiarũ ex profundo inferni transmitteret **C**uius tenor talis erat per omnia **I** Beelzebub princeps demonioꝝ et dux tenebrarũ cuꝝ satellitibꝝ suis omnesqꝫ tartarce potestates **A**rchiepiscopis. **A**bbatibus. **P**repositis. **D**ecanis. **P**respiteris. ceterisqꝫ eccleſiarũ rectoribus. **S**uis carissimis amicis nunc et in eternũ tartarcas salutes. et inuolãte societatis fœdera que dissolui nõ possunt in eternũ. **M**agna nobis fiducia est in amicitia vestra amici carissimi. multũqꝫ de vobis cõgratulamur **Q**uia sentitis optime nobiscũ. ⁊ que nostra sunt diligẽter queritis vbiqꝫ tuẽdo atqꝫ fouẽdo **Q**uicquid ad nostrũ ius pertinere cõgnoscat. **S**ciatis ergo vos vniuersitati nostre multũ esse acceptos. et multa gratiarũ actione studia vestra psequimur. eo qꝫ infinite multitudines animarũ p ministeriũ vestrũ ⁊ exẽpla a via veritatis abducte quotidie nobis captiue adducũt. **U**nter regni nostri potẽcia magnifice roborat. **P**erseuerate igit tanqꝫ fideles et in fide nostri **I**n amicitia nostra. ⁊ in ope qd cepistis **Q**uod a fœcto parati sumꝝ p omnibus his vobis repẽdere retributõnez cõdignã. et mercedem cõgruam ex inferioribꝝ inferni **V**alere **E**t salꝝ nostra sit vobiscũ in eternũ ⁊c **P**erlecta igitur mortifera salutacione. lector cõtremit. totusqꝫ is tremuit et mox honores ⁊ prelatũ quibꝝ habebat horrere ⁊ cõtemnere cepit. et dixit ad sociũ suũ mortuũ. **D**ic mihi que so **S**i tibi et in aliquo modo succurrere valeã. **A**it ille mortuus. **M**ihi quidem prodesse nõ poteris. etiaꝫ si te ignibꝝ traxeres. **Q**uia pdidi tps penitẽdi. **S**ed tibi semper est tps bene operãdi ⁊ locus merẽdi. **C**uꝝ hec ⁊ plura alia mortuus dixisset euauit. **E**t socius eius monasteriũ sancti **M**olmi ingressus est. prius rebus suis omnibus pauperibꝝ distributis. diuino se seruiicio perpetue mãcipauit. **E**t factus est in brevi probatus ⁊ perfectus **R**eligiosus. **O**mi frater atten

te diligēter. Nam quod huic acciderat tibi euenire poterit.
 Si non studeas te emendare. et tuas a te reicere validam
 et sequi secundum fratrem. qui relictis omnib⁹ beneficijs. et
 cunctis rebus suis cristi pauperib⁹ distributis intrauit san-
 ctam obseruātiā regulare. Tu quoq³ fac similiter. et sal-
 uus eris. Sūt insuper nōnulli ministri ecclesie. qui per totū
 diem cū sunt apud homines seculares vtriusq³ sexus malū
 prebētes exemplū. Nam mendacijs scurrilitatib⁹ risibus et
 verbis luxuriosis inserviūt. Contra quos dicit apostol⁹. For-
 nicatō et omnis imūdicia nec noietur i vobis sicut decet san-
 ctos. Quare tales aduertere deberēt. qz os sacerdotis effici-
 tur sepulchrū xpī p quotidianā sumptōez sacramētū. In-
 te. Bern. A sacerdos. os tuū efficit quotidie sepulchrū xpī
 quō ergo ex ore tuo egredit falsitas per qd̄ ingredit etna
 veritas. quō oculi tui vidēt vanitates qui vidēt summam
 veritatē. quare man⁹ tue extēduntur ad illicita. que tenēt te
 nentē omnia. quare te ingurgitas ebrietate. qui semp esse de-
 beres plenus deo et omni sanctitate. Nec ille. Qua in re ti-
 mendū est eos qui tā imprudēter et irreuerēter et intrepide
 sacris altaribus assistunt. Et a fornicacione vel ebrietate.
 vel ludo taxillarū. et ceteris vicijs nō desistunt. Vel non re-
 ctas fides habere dicuntur. videlicet q̄ ibi sub speciebus panis
 et vini sit verus deus et homo marie filius ihesus xps. Vel
 esse q̄amō desperat⁹ et tota⁹ a diabulo cū iuda tradi-
 tore obsess⁹. Nō habētes differētiā inter carnes que vēdū-
 tur infra maccella. et inter carnes xpī que in ara crucis pro
 nobis imolatur. Nō maiore faciētes diligētiā ad celebra-
 tionē missarū q̄ ad legendūz vniūz cōpletorūz. Vir em̄ et
 posita casula scurrilitates suas exercēt. cōmessatōes sollici-
 tant. inquiretes a pretereuntibus vbi propinat hodie me-
 lius vinū. De talibus vidēt dixisse propheta Inimici dūm
 mēriti. sunt ei et erit cōpus eoz in secula. Inde ergo venit q̄
 multis amarū apparet dulce. et turpissimum pulcherrimū

Capitulum**Q**uartum

De quibus **Augu.** ait. **Q**uisquis amat ranam ranas credit esse dyabolum. **Bern.** **M**ira cecitas impiorum qui magis eligunt precio anime sue emere a dyabolo unam fetidissimam consolationem scilicet momentaneam delectationem ut est luxuria sive gulositas quam habere a deo omnipotentis summam et excellentissimam consolationem. **C**lericus igitur incontinentis vel fornicarius publicus habens suas meretrices publice secum in domo cum pueris suis et quotidie celebrans divina **D**ignis scandalositas omnium fidelium. **M**ira cecitas ipsius prespiteri non perpendentis dicta sanctorum canonum et sanctorum doctorum. **D**ignis profunde dimergit animam suam in profundum inferni. **E**t licet quotidie confiteatur ut supra dixi tamen semper sibi simili **N**ec consequitur absolutorem quia non intendit removere ea que sibi occasionem dant peccandi scilicet ipsam concubinam cum suis genitiuis. **D**ignis gravissime peccat se divinis ingerendo et nisi digne penituerit atque satisfecerit profunde damnabitur valde. **D**ico autem digne quia non verbis sed adverbis mereamur sicut doctores. **U**n si talis veniam veraciter consequi voluerit a deo oportet omnino quod contritio eius sit vera et non ficta neque falsa. quia si vera non fuerit non solum celebrando missam graviter peccat. **V**erum etiam quilibet actus cuiuslibet ordinis sacri exequendo peccat mortaliter sicut **Tho.** in. iiii. di. xiiii. q. i. ar. ii. **I**n solutione ultimi argumenti ubi sic dicit. **C**lericus existens in peccato mortali quandocumque exhibet se in aliquo actu ut ministerium ecclesie mortaliter peccat. et totiens quociens huiusmodi actum facit. **Q**uia ut **D**yonisi. dicit in. i. ca. cele. ierarchie. **I**mmundis. nec symbola. i. sacramentalia signa tangere phas est. **U**n quicumque tangunt res sacras quasi suo officio utentes peccant mortaliter. **S**ecus autem esset si in aliqua necessitate aliquod sacramentum tangerent et exequerentur. **I**n tali videlicet casu quo etiam hoc laycis liceret. **S**icut si baptizaret in articulo necessitatis. **U**el si corpus cristi in terra proiecitur colligeret **H**ec sanctus **Tho.**

vbi supra. Ille autē existit in peccatis ac imūdus apud dēū
 qui nō est vere cōrriū. Quis etiā sit cencies cōfessus. qz mul
 ti cōfiteur qui nō sunt vere cōrriū. **N**ā sanctus Tho. iij. di
 v. Confessio sūm q̄ est actus virtutis nō valet sine cōrriūōe
 et caritate. que ē actus 7 p̄cipiū merēdi. Et iteo talis fruc
 tus absolutōis nō p̄cipit neqz meret absqz vera cōrriūōe eti
 az s̄ millesies absolueret. **Q**ui habet aures audiēdi audiat
 et intelligat. nā ex his certissime cōstat q̄ sacerdos fornicari
 us etiā cōtūmētiqz occult⁹. v̄l alio vicio mortali laborās
 h̄ dū bñ p̄rriū. nec dignā agēs p̄nāz vt oportz i eo q̄ bap
 tizat aut absoluit p̄fitectes. vel predicat. vel matrimoniū so
 lemnizat. vel sacramētū eucaristie v̄l extreme vinctōis pre
 bet. vel mortuos sepelit. vel aquā et salem in dōmīca die ex
 orizat. aut populū aspergit. aut candelas in festo purifica
 tōis. aut ramos in die palmarū. vel ignē. cereū. aut bap
 tismū in pasce aut penthecostes b̄ndicit. **V**el qd̄ maius ē his
 omībus missaz celebrat. sacramētū eucaristie cōsecrat atqz
 sumit. aut alijs exhibet summēdus. **I**n omībus his nec nō
 in actibus alijs q̄ sacris ordinibus sunt anxi. et i q̄libz ip̄o
 rū singulariter q̄libet exercēdus mortaliter peccat. 7 toties
 quociēs aliquid vt ecclē minister erequit. et exercet. sicut ex
 dictis sancti Tho. vt supra manifestissime p̄bat. **A**c etiā nō
 solum in dictis actib⁹. sed etiā sūm Dionisium vbi supra
 quādo et quociēs ad aliq̄ huiusmodi actū erequit dū iduit
 siue sumit aliquā vestē sacraz. **E**t quando albam aut ma
 nipulū siue stolam 7 cetera. cōmuniter vel diuisim. qd̄ reue
 ra factis est honorēdus et stupēdus atqz periculosus est valde
 in tali vitelicet statu. nec nō dignitate tot criminibus subiace
 re ac implicari. vbi sibi nō inmerito dicat. quāto altior gra
 dus. tāto p̄fundior casus. **E**x his igit̄ apparet manifeste
 q̄ mūdus 7 castus. q̄ sobrius et pudicus. q̄ iust⁹ et ydo
 neus. et q̄ pur⁹ 7 immaculat⁹ d̄ salutis necessitate oportet
 esse ministros ecclē. **E**x quo imūdi et impuri nō bene con

Capitulum**Q**uartum

triti prout est ostesuz toe criminibus inuoluuntur **Q**ua in
te summo studio totisqz virib⁹ totoqz conatu curanduz est
impuris et immūdis vt videlicet cōscienciā emendātes. ve
ram cū deo pacem faciāt **A**c se deo veraciter et nō fecte per
veraz et nō falsam cōtricionē seriose reconcilient. **I**n qua re
nimiruz pleriqz sacerdotes huius seculi. eciaz literati seipso
mire decipiūt. videlicet vere contricionis vim et virtutē ac
efficaciā. vel non intelligentes aut non carentes siue dissi
milantes. hodie peccata sua consitentes et cras in idipsum
veluti canes ad vomitum et sus lora ad voluptabrum re
deunt **S**unt ecia inter hos nōnulli qui putāt licet inspicē
ter qd deus aliter euz ipsis q̄ euz alijs acturus sit. vel qd res
alif se habeat q̄ qd p̄ sacra eloquia repmisit. **V**el qd saltē
quid in fine vite vere velint penitere **V**olētes tunc demum
peccata dimittere. dum modo peccata eos dimiserūt. nō ip̄s
peccata **H**ij vero grauiter errant **E**t in grādi laborantes
periculo **A**c in lubrico sunt constituti **I**sti nāqz sunt duces
cecoruz qui alios curare deberent et mederi. **S**ed nāqz ip̄s
seipso decipiunt. **A**ntē cuiuslibet tali merito illud euāgelicū
est dicenduz. medice cura teip̄s. **T**ales certe eterne mortis
periculuz ac finalis penitencie difficultatem **N**ecnon vere
cōtricionis pondus. aut negligūt. aut ignorant **E**t ita grā
di crimini se committunt **N**āqz q̄ difficilis et in certa sit fina
lis penitencia non desiderāt **Q**uod tamē nobis **S**chothus
egregius doctor sup. iiii. sen. disti. xx. clare demōstrat dicens
Penitencia que videtur haberi in extremis vir est vera pe
nitencia et sufficiens ad salutē **E**t hoc propter quatuor raci
ones **Q**uarū prima est **Q**uia tunc impeditur vsus libe
ri arbitrii et libere rationis et voluntatis. vt frequenter ex
timore et dolore insimul inherētib⁹. vel vno eoruz singulari
ter inherente. **A**ctus eniz dsplacencie de peccato ad hoc qd sit
sufficiens. ad verā penitenciaz requirit liberuz arbitrium
et vsuz rationis et voluntatis. **I**n his autē qui sunt in ex

are 7

tremis. de quorū vita iudicio medicorum extat desperatum
 Vel qui notanter sentiunt ⁊ vident se mortem euadere non
 posse. Vel est in periculo maris et vudarū. vel bellorum. aut
 ferarū. vel in iudicio damnatorum. In huiusmodi ergo est
 maximus dolor in parte sensitua. vel timor intimus ppter
 mortes imminētes. Et vtraq; passio vehemens nata est im
 pedire liberū arbitrium ⁊ liberū vsum ratiōnis et volunta
 tis. ex quibus deberet oriri vera cōtricio. ¶ **S**ecunda causa
 Naz de hoc qd displicēcia valeat requirit qd sic voluntaria
 propter deū qd valde difficile est in extremis. Naz qui vsq;
 tunc nō fuerit verus penitēs. Nō videt tunc extorquere a
 seipso nouā penitētiā nisi timore pene imminentis. Presu
 mitur em qd si remotus esset a penitencia sicut prius. non ex
 torqueret a seipso illā displicēciā sicut nec prius. ¶ **T**ercia
 ratio est. Quia habitus vsq; tūc cōtinuat^r multū retrahit
 ab actu penitēcie. Quia delectabilia carnis ⁊ mundi que il
 licite hoc dilexerunt. Ista valde retrahunt et impediunt.
 ¶ **Q**uarta ratio est. quāto aliquis ē minus dñs sui actus
 tanto requiritur intensior displicencia. ab hoc qd sit dispo
 sitio sufficiens ad delecionez culpe. Iste autē est minimus do
 min⁹ sui actus quia nullo modo ē dñs actus exterioris ad
 penitēduz. Requiritur etiā scdm strictā iusticiāz intensior
 motus displicēcie ad iustificatōez eius. q̄ ad iustificatōez
 sani. cū vix possit habere eque intēsum. Nec Scotus vbi su
 pra. Ponit Eusebius in libro de morte beati Jeronimi ex ei
 us ore sic scribens. Inter triginta milia hominū ex his qui
 penitētiā defferunt in finem vix vnus vere penitebit. Ecce
 stupenda res. et nimis miranda. Cuz autē absq; vera cōtri
 tione nequa q̄ valet cōfessio. pro tūc saltem ad salutem. Id
 circo qualis esse debeat vera cōtricio ppter simplices est ne
 cessario nūc subiūgenduz. Antē bonauentura sic veraz cō
 tritōnez describit. Vera cōtricio est bona volūtas p grām
 excitata que de peccato summe dolz. i spe gracie strenue fa

Capitulum

Quartum

tiffaciat. nunq̄ amplius peccare proponat. et omnia que ad peccatū trahere possunt. a se totaliter remoueat. et ita in domino p̄seueret. **Q**uādo aut̄ mors istat raro mēs se ad ista erigit. vel quia nimis dolor angit vel euadere sperās negligit vel multitudine peccatorū confusus desperat. **S**i vero aliquid facit sepi⁹ ex timore mortis et honore p̄cedit q̄z ex amore dei. **E**t multi vidētur cōtriti qui nō sunt sed potius cōterrīti et angustiati p̄pter turpē consciēciāz propter mortem inexpectā. p̄pter vias ignotāz. propter amissionem rerum tēporaliūz quas dilexerunt. **U**nde periculosus est vni cuiq̄z hominū differre hoc quod statim possit haberi. **I**teo dicit sacra scriptura. **N**e tardes cōverti ad dominū et ne differes de die in diem. **E**t iterū ante languorē adhibe medelā et ante iudiciū para iusticiam. **A**udiāt nunc et intelligant hec qui aures cordis et oculos mētis habent confidenter et perpēdant atq̄z ponderēt sententias singulorum verborū. **N**az graue pōdus inest verbis. vis grandis veritas infalibilis et immutabilis. **U**nde **D**avid ait. **A**pprehēdite disciplinā nequādo irascatur dominus. et peccatis de via iusta. **C**uz exarserit in breui ira eius. et tunc loquet̄ ad eos in ira sua et in furore suo cōturbabit eos. **E**t ibidem concludit dicens. **B**eati omēs qui cōfidūt in eo. **E**t p̄missa nanq̄z vere contritionis descriptōe quisquis qui non decipi voluerit aut errare subtili cōsideratōne intelligere poterit ac perpendere clare mētis intuitu qualis videlicet apud se lateat cordis cōtricio. **P**resertim cū etiaz s̄m̄ sanctum **T**homas in primo suo quodlibeto. q. v. sic ait. **U**nusquisq̄z vere cōtritus tenet̄ velle pati magis quantūcumq̄ penā q̄z peccare amplius mortaliter. **I**nterrogat̄ igit̄ vnusquisq̄z consciēciāz p̄priam an ita sit dispositus ab intra. **E**t notāter dicit̄ ibidem tenetur q̄ reuera importat obligatōes. **I**tez ibi dicit̄ quam cūq̄z penāz constat q̄ nulla excipitur. **V**is igitur maxime inest verbis. **Q**ui igit̄ a se nō remouet ea que ipm̄ ad pec-

Refraſtici 5

Pal 3

eatus vniuersaliter trahere possunt. **U**t mulieres que eciam
 apostotare faciunt sapietes. ymo et sanctos viros. ant nego
 cia talia que ipsuz ad peccatu implicat. sed sponte et absq
 impulsu adhuc inheret et insisit quid talis facturuz esset.
 si per penam aliquam cogeret ad peccaduz. **C**onstat indubi
 tancer. q talis nunq etia si penaz minimaz sustineret ante
 qua peccaret. **Q**uis igit e talis. ipse sibi est testis q eius co
 rtricio minime vera 7 sufficiens est ad salutem. **Q**ui em per
 cofessionez absolutois beneficiu atq salutis fructum vera
 ceter et indubie cosequi voluerit atqz pcepere studeat omni
 conatu totisqz suis virib⁹ laborez vt veracit 7 no fiete sum
 me doleat de peccatis. faciatqz strenue qd facienduz est pro
 satisfactone 7 salute anime sue. ita non sit incontinens cleri
 cus nec mulierib⁹ cohabitaret vt supra. **S**i aut sacerdotes se
 culares tam grauiter peccat per incontinenciam aut alijs cri
 minibus se implicates. cōsideret vnusquisqz et ppendet stu
 diosissime quato graui⁹ peccet claustrales 7 religiosi i ha
 bitu 7 statu pfectois constituti. **N**az status cuiuslibz ap pba
 te religionis dicit esse per sanctos doctores stat⁹ pfectonis
Siquis habz aures audiēdi audiat que sacra scriptura p
 nūciat. **E**t iteo mi frater redi in cor tuū. 7 cōsidera cor tuuz
 si vnq habuisti verā cōtritoem interim q tu possedisti tu
 az dalidā fm q mihi scripsisti viz q fuit tibi. xiiii. annis cō
 iuncta 7 de qua plures gtos vtriusqz sex⁹ generasti. 7 vere se
 cūdu illa scripta doctoz nō potes dicere q sic. qz nūqz habu
 isti firmā itētoez pabulū mortis etne viz eandē meret cez cū
 cere ad te. quā vsqz huc pl⁹ qz deū tuū 7 salutē aīe tue ama
 sti. **E**t iteo iterim nūqz habuisti verā pūitōez 7 pcosequēs
 cōfessio tua per tm tpiū spaciū fuit nulla. nec absolutus es
 per tot annos a mīmo peccato veniali nec mortali. qz deus
 nō diuidit grām suaz nūqz em tibi remittitur minimū pec
 catū veniale nisi pri⁹ sis absolut⁹ ab omibus peccatis mor
 talib⁹. et pcosequens sis in grā et in caritate dei. **T**unc con

fidera quāta et quot peccata sup te accumulasti euz in tot
annis videlicet vigintitribus nō sit tibi dimissus minimum
peccatum. Qualis ante vigintitres ānos fuisti scit de? cui
omne cor patet et omnis voluntas loquitur. Insuper nec tu
nec aliquis ali? existimet ea que in sacra pagina exarata
sunt alit se habere. Vera siquidē sunt et imutabilia et asqz
retractōe verba dei. et eius testimonia accipiēda sunt. Cui
quidē veritati tāta atqz talis de salutis necessitate extat si
des atqz crudelitas adhibēda q hereticus iudicat quicuz
qz circa sacre scripture veritate male scit. ut habet xxiiij. q
iiij. heresis. Ecce mi frater narrabo tibi nō fabulam sed rez
gestā. **E**rat quidē abbas ordinis sancti Benedicti. qui
habebat i quadaz villa plebanū et ibidez etiam cauponem
euz honesta vxore. quos omnes noui et vidi et scio quia ve
rum est illud quod sequit. **I**ste vero caupo postposito dei ti
more adulterauit cū sua ancilla que cōcepit ab eo et peperit
puerū ex adulterio quod crimen erat publicum et manifes
tum. et pōsequens scandalosum in populo. propter quod
nephas plebanus voluit ipsuz publice punire. **E**t portaret
crucez nudus per ecclesiam die dominica presente populo.
Ipse vero omnio recusauit. **E**t pleban? accusauit eū apud
dominū abatem. **Q**ui vocauit ad presentiaz suam ambas
partes plebanū videlicet et cauponē. **E**t dixit abbas ad cau
ponē. **T**u iufelix adulter si publice peccasti cur nō vis pub
lice penitere. **C**aupo vertit se ad plebanū et ait. **P**ro quo ac
cusastis me apud dominū meū. **R**espondit plebanus prop
ter adulteriū tuuz qd cōmisti hoc anno. et generasti pue
rum de ancilla tua. et habes honestā et legitimā vxorez et
hoc est publicum et ideo publice debes tale crimen penitere
in exemplū aliorū. **R**espondit caupo plebano. **E**go feci quod
fecistis. **N**ōne excoebina vestra que est ancilla v̄ra et non
vxor isto āno et q̄si omni anno generastis pueros publice
in scādaluz omnīū nostrū. quādo ergo vos portabitis cru

m
vira

cem per ecclesiaz pro peccato vestro. ego sequor vos et por-
tabo crucē post vos. **T**am si secutus sum vos in adulterio
sequar vos etiā in penitētia. **A**udiens hec plebanus et sci-
ens quia verū fuit abscondit facies suam sub manibus pre-
verecundia et exiit a pntia abatis dñi sui tacuit et pmissit
hoc peccatū impunitū. **V**alde turpe ē doctori cū culpa re-
darguit ipm. **B**ene talib⁹ dicit. **M**edice cura teipsum. **S**icut
mi frater quot et quāta peccata oportet te et tui similes dissi-
mulare in periculū vestrū et omnīū vestrorum propter ve-
strā lubricitatem et criminofam vitam. **E**cce estis et duces cecorū
et iteo ambo in foueam eterne damnationis cadetis. **D**uctor
primo dicitur secutor. **C**ui hoc quia ignoratis et scire nō vul-
tis que sit vera cōtricio et sufficiens sine qua nulla valet con-
fessio. **N**ō em̄ satis est dñi quis remane faciens confessionē
dicit. **C**onfiteor. qz ista nocte cōiacui et cōdormiui concubi-
ne mee et cū ea peccavi penitet me fecisse. **I**teo peto absolui
Et ille est tibi similis et dicit tibi absolutes et ambo pecca-
tis nouo peccato mortali. **I**lle quia absoluit euz quez deus
nō absoluit. scz non cōtritus. tu vero etiā peccas mortaliter
quia suscipis absolucōnē et nō es dignus. **I**deco quia non
es vere cōtritus quia non habes firmus ppositus amplius
nō peccare saltem mortaliter vsqz ad mortē inclusive scien-
ter et tuā a te remouere cōcubinā et omnē occasiones peccā-
di quia in his cōsistit. vera cōtricio quam tu nō habes nec
vnquā habuisti. et sic etiā dicendū est de tibi simili quia dili-
gitis cōcubinas vestras plus quā deus vrm et eternū gau-
diū. **N**unc ergo quilibet vestruz intorsuz rediens alta con-
sideracōe. ex omnibus predictis cōsideret et perpendat quid
credat et quis et qualis et vnde sic aut quo tendat. **E**t quo
modo hec leticia mundana est et quasi momentanea et eter-
ne dānacionis luctus eā occupabit. **Q**uā quidem conside-
racōnez aut congruicōnez nobis veraciter tribuat **I**hesus
christus marie filius qui est in secula benedictus Amen.

Valeh. vii.

Sicut dicitur

Sicut

Mat. 15

Nota